

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ
КАФЕДРА ПСИХОЛОГІЇ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету соціальної педагогіки та психології

О.В. Пономаренко

« 31 » 08 2023 р.

МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

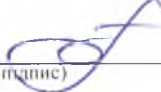
підготовки бакалавра

очної (денної) та заочної (дистанційної) форм здобуття освіти спеціальності 053 – психологія
освітньо-професійна програма «ПСИХОЛОГІЯ»

Укладач: Губа Н.О., к. психол. н., доцент, доцент кафедри психології

Обговорено та ухвалено на засіданні кафедри психології

Протокол № 1 від «31» 08 2023 р.
Завідувач кафедри психології

Н.О. Губа
(ініціали, прізвище)

Погоджено
Гарант освітньо-професійної програми «Психологія»

Н.О. Губа
(ініціали, прізвище)

Ухвалено науково-методичною радою факультету СПП

Протокол № 1 від «30» 2023 р.
Голова науково-методичної ради факультету СПП

Т.В. Турбар
(ініціали, прізвище)

2023 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки/спеціальність, рівень вищої освіти (освітньо-кваліфікаційний рівень)	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 2,3	Галузь знань 0301 - «Соціально-політичні науки»	Нормативна (за вибором)	
Змістових модулів – 2	Напрямок підготовки: 6.030102 - «Психологія»	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 81		3-й	4-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 1,5 самостійної роботи студента - 2	Рівень вищої освіти: бакалаврський	Лекції	
		18 год.	0 год.
		Практичні, семінарські	
		8 год.	0 год.
		Лабораторні	
		0 год.	0 год.
		Самостійна робота	
55 год.	0 год.		
Вид контролю: екзамен			

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета дисципліни - навчити студентів основам здійснення психологічної експертизи як особливого виду професійної діяльності, спрямованого на вирішення різноманітних психологічних проблем

Завдання:

- 1) оволодіння студентами основними знаннями, вміннями та навичками, котрі є основою для успішного викладання психології.
- 2) отримати данні щодо судово-психологічної експертизи.
- 3) оволодіти основними методами викладання психології в середньому навчальному закладі та вміти використовувати їх на практиці.

Міждисциплінарні зв'язки. Проблематика курсу пов'язана з такими фундаментальними та прикладними психологічними дисциплінами, як соціальна психологія, історія психології, психологія особистості, психологія праці, конфліктологія і т. ін. і є базою для вивчення такої дисципліни як психологія малих груп.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль I. Загальні проблеми судово-психологічної експертизи

Тема 1. Предмет, об'єкт і основні завдання судово-психологічної експертизи.

Тема 2. Методологічні проблеми судово-психологічної експертизи

Тема 3. Основні принципи етики судового експерта-

психолога.

Тема 4. Методологія роботи експерта-психолога.

Змістовий модуль II. Наочні види судово-психологічної експертизи

Тема 1. Судово-психологічна експертиза емоційних станів.

Тема 2. Посмертна судово-психологічна експертиза особливостей особи при самогубствах.

Тема 3. Судово-психологічна експертиза індивідуально-психологічних особливостей особи.

Тема 4. Судово-психологічна експертиза потерпілих у справах прозвал

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	У тому числі				
		л	с/п	лаб	інд	с.р.		л	с/п	лаб	інд	с.р.
Змістовий модуль 1. Наочні види судово-психологічної експертизи												
Тема 1. Предмет, об'єкт і основні завдання судово-психологічної експертизи .	12	4	-	-	-	8	-	-	-	-	-	-
Тема 2. Методологічні проблеми судово-психологічної експертизи	12	2	2	-	-	8	-	-	-	-	-	-
Тема 3. Методологія роботи експерта-психолога	8	2	-	-	-	6	-	-	-	-	-	-
Тема 4. Основні принципи етики судового експерта-психолога	10	2	2	-	-	6	-	-	-	-	-	-
Разом за змістовим модулем 1	42	10	4	-	-	28	-	-	-	-	-	-
Змістовий модуль 2. Загальні проблеми судово-психологічної експертизи												
Тема 1. Судово-психологічна експертиза емоційних станів.	12	2	2	-	-	8	-	-	-	-	-	-
Тема 2. Посмертна судово-психологічна експертиза особливостей особи при самогубствах	11	2	2	-	-	7	-	-	-	-	-	-

Тема 3. Судово-психологічна експертиза індивідуально-психологічних особливостей особи	8	2	-	-	-	6	-	-	-	-	-	-
Тема 4. Судово-психологічна експертиза потерпілих у справах про згвалтування	8	2	-	-	-	6	-	-	-	-	-	-
Разом за змістовим модулем 2	39	8	4	-	-	27	-	-	-	-	-	-
Усього годин	81	18	8	-	-	55	-	-	-	-	-	-

4. Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Предмет, об'єкт і основні завдання судово-психологічної експертизи .	4
2	Методологічні проблеми судово-психологічної експертизи	2
3	Основні принципи етики судового експерта-психолога	2
4	Методологія роботи експерта-психолога	2
5	Посмертна судово-психологічна експертиза особливостей особи при самогубствах	2
6	Судово-психологічна експертиза індивідуально-психологічних особливостей особи	2
7	Судово-психологічна експертиза емоційних станів.	2
8	Судово-психологічна експертиза потерпілих у справах про згвалтування	2
Разом		18

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Предмет, об'єкт і основні завдання судово-психологічної експертизи .	-
2	Методологічні проблеми судово-психологічної експертизи	2
3	Основні принципи етики судового експерта-психолога	-
4	Методологія роботи експерта-психолога	2
5	Посмертна судово-психологічна експертиза особливостей особи при самогубствах	2
6	Судово-психологічна експертиза індивідуально-психологічних особливостей особи	2
7	Судово-психологічна експертиза емоційних станів.	-
8	Судово-психологічна експертиза потерпілих у справах про згвалтування	-
Разом		8

6. Теми лабораторних занять (не передбачено навчальним планом)

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Психологічна характеристика поведінки особистості	8
2	Психологічна характеристика окремих видів правничої діяльності	8
3	Судово -психологічна експертиза емоційних станів	6
4	Скласти плани-конспекти підготовки до семінарських занять	6
5	Психолого-педагогічна експертиза особливостей психічного розвитку аномальних дітей	8
6	СП методи перевірки психічних якостей особи	7
7	СПЕ у справах про моральне відшкодування	6
8	СПЕ у справах про зґвалтування	6
Разом		55

Індивідуальні завдання

№	Зміст завдання	Форма контролю
1.	Складання тестових завдань з обраної теми.	Надруковані тести
2.	Скласти модель ефективного СПЕ.	Письмова робота (5-10 сторінок)
3.	Розробка експертного заключення емоційних станів у неповнолітніх	Письмова робота (5-10 сторінок)
4.	Зробити презентацію	Презентація (20-25 слайдів)

8. Методи навчання

В процесі навчання поряд з традиційними методами широко використовуються психологічний тренінг, комп'ютерні технології, проблемне навчання, ділові та рольові ігри.

При читанні лекційного курсу рекомендується використовувати описові, пояснювальні і проблемні лекції. Вибір виду лекції залежить від її теми, змісту, співвідношення різних видів і рівнів пізнавальної діяльності студентів.

Програма дисципліни передбачає 7 семінарських (практичних) занять.

Семінарські заняття включають у себе елементи практичного заняття (рішення проблемних завдань дослідницького характеру).

Рекомендується використовувати різні види семінарів:

- семінар - конференція;
- семінар - ділова гра;
- семінар - дискусія, проблемний семінар;
- питання - відповідна форма використовується для узагальнення вивченого матеріалу;
- розгорнута бесіда, у ході якої студентам надається право висловлювати власну думку, виступати з підготовленими повідомленнями, але дотримуватися прийнятого плану.

При побудові плани семінарських занять необхідно прагнути до того, щоб дати можливість студентам більш повно розкрити теоретичні положення лекційного курсу, навчитися самостійно працювати з науковою літературою, ознайомитися з формами, методами організації діяльності педагога-психолога в освітніх установах. До кожного семінару вказується література.

У програмі передбачені як аудиторні заняття, так і самостійна робота студентів по засвоєнню теоретико-практичних знань і умінь в рамках навчальної дисципліни. Передбачається, що на аудиторних заняттях викладач дає рекомендації щодо ефективної організації самостійної роботи студентів і форм її звітів.

Також програмою передбачено виконання студентом творчого, індивідуального завдання, спрямованого на перевірку засвоєних ним у період оволодіння дисципліною знань, умінь, навичок, а також на самостійний, творчий пошук студента.

9. Методи контролю

За формами контроль поділяється на індивідуальний, груповий і фронтальний.

У навчальному процесі в різноманітних поєднаннях використовуються методи усного та письмового контролю.

Усне опитування здійснюється в індивідуальній і фронтальній формах.

Мета усного індивідуального контролю – виявлення вчителем знань, умінь і навичок окремих учнів. Учневі пропонується дати відповідь на загальне питання, яке в подальшому розбивається на ряд конкретних, уточнюючих. Як правило, дня відповіді учні запрошуються до дошки. Додаткові питання при індивідуальному контролі даються при неповній відповіді учня. Якщо необхідно уточнити деталі, перевірити глибину знань, або ж, якщо у вчителя виникають сумніви при виставленні оцінки.

Усний фронтальний контроль (опитування) вимагає серії логічно пов'язаних між собою питань за невеликим обсягом матеріалу.

При фронтальному опитуванні учитель очікує від учнів чітких, лаконічних відповідей з місця. Використовується він переважно з метою повторення і закріплення навчального матеріалу на короткому проміжку часу.

Письмовий контроль рідко буває індивідуальним, коли окремим учням пропонуються контрольні роботи за картками. Переважно це фронтальні контрольні роботи з математики, фізики, хімії, української і російської мови (диктанти, перекази, твори) та ін. Фронтальні та індивідуальні роботи можуть бути розраховані на весь урок або його частину. Письмові роботи можуть пропонуватися також у формі звітів, графічних побудов, карток та ін.

10. Критерії оцінювання та система накопичення балів. Розподіл балів, які отримують студенти.

Шкала оцінювання

Поточне тестування та самостійна робота		Екзамен	Сума
Модульна атестація	Модульна атестація	20	100
Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2		
40	40		

Екзаменаційна відповідь передбачає встановлення рівня готовності студентів до навчально-пізнавальної, науково-дослідної та самостійної роботи у навчальній та професійній діяльності та складається з: Всього 20 балів, в тому числі:

- теоретичного завдання на перевірку знань з дисципліни – 6 балів;
- практичного завдання на перевірку основних умінь – 6 балів;
- опитування на знання основних понять (термінів) – 8 балів.

Форми навчального процесу	Критерії та показники оцінки навчально-пізнавальної діяльності студентів	Кількість балів
Лекції	Оцінюється пізнавальна активність студентів в процесі засвоєння теоретичного матеріалу (участь в обговоренні питань лекцій)	1 бал на кожній лекції
Семінарські заняття	Оцінюється ступінь оволодіння студентом: Основними поняттями теми, логічність та доказовність теоретичних висновків з окремого питання семінару (виступ); Активність в обговоренні проблем, що розглядаються на занятті	5 балів на кожний семінар

Індивідуальні заняття	Результати виконаного студентом індивідуального завдання оцінюються за показниками: оволодіння студентом основними поняттями теми; логічність та доказовність висновків; самостійність теоретичних суджень; творчий рівень, оригінальність виконаної роботи	5 балів на кожне завдання
Самостійна робота	Завдання для самостійної роботи оцінюються за показниками оволодіння студентами: навичками самостійної навчально-пізнавальної діяльності; практичними вміннями щодо питань завдання для самостійної роботи.	2 бали до кожної теми курсу
Контрольна робота	Кожне запитання контрольної роботи оцінюється за показниками: повної і вірної відповіді: 1 бал – повна і вірна відповідь; 0,5 бали – правильна, але неповна відповідь; 0 балів – невірна відповідь.	8-10 балів за одну контрольну роботу

Шкала оцінювання: національна та ECTS

ЗА ШКАЛОЮ ECTS	За шкалою університету	За національною шкалою	
		Екзамен	Залік
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)	Зараховано
B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75 – 84 (добре)		
D	70 – 74 (задовільно)	3 (задовільно)	
E	60 – 69 (достатньо)		
FX	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	Не зараховано
F	1 – 34 (незадовільно – з обов'язковим повторним курсом)		

11. Методичне забезпечення

1. НМКД СЕЗН ЗНУ (презентаційний курс лекцій, методичні рекомендації до семінарських занять та самостійного вивчення дисципліни, тестові контрольні завдання).
2. Мультимедійне обладнання та електронний варіант наочних посібників.

13. Рекомендована література

Основна

1. Губа Н. О. Методика проведення психологічних експертиз : навч.-метод. посіб. Запоріжжя : А-Плюс, 2010. 81 с.
2. Гуменюк О. Г. Основи загальної та юридичної психології : підручник. Київ : КНТ, 2012. 592 с.
3. Діагностика психічних станів в судово-психологічній експертизі : метод. рек. практичному психологу / уклад.: З. І. Білоусова, К. А. Матвієнко. Запоріжжя : ЗДУ, 1993. 26 с.
4. Експертизи у судовій практиці : наук.-практ. посіб. / за заг. ред.: В. Г. Гончаренка. 2-ге вид., перероб. і допов. Київ : Юрінком Інтер, 2010. 400 с.
5. Коновалова В. О., Шепітько В. Ю. Юридична психологія : підручник. Харків : Право, 2008. 240 с. URL: <http://ebooks.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi45/0035142.pdf>.
6. Коновалова В. О., Шепітько В. Ю. Юридична психологія : підручник. Київ : Видавничий Дім, 2005. 424 с.

7. Методичні рекомендації з питань проведення судово-медичної, психіатричної та психологічної експертиз / уклад.: В. О. Процевський, М. І. Коцько, С. О. Микитюк. Харків : ХДПУ, 2000. 70 с.
8. Навчально-методичний посібник для самостійної роботи та практичних занять з навчальної дисципліни "Правові та організаційні засади призначення і проведення судових експертиз" / уклад.: В. А. Журавель, В. О. Коновалова, В. Ю. Шепітько, [та ін.]. Харків : Нац. ун-т "Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого", 2012. 19 с. URL: <http://ebooks.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi44/0034784.pdf>.
9. Основи загальної та юридичної психології : курс лекцій : навч. посіб. / Н. Р. Бобечко, В. П. Бойко, І. В. Жолнович, І. І. Когутич ; за ред. В. Т. Нора ; Львівськ. нац. ун-т. Київ : Правова єдність, 2011. 224 с.
10. Питання судової медицини та експертної практики. Донецьк : ДонДМУ, 2003. 139 с.
11. Пригунов П. Я. Юридична психологія. Тестові завдання (для студентів юридичних та психологічних факультетів вищих навчальних закладів України) : навч.-метод. посіб. Київ : КНТ, 2006. 100 с.
12. Психолого-педагогічна експертиза : хрестоматія / уклад.: С. П. Дерев'яно, Ю. В. Примак. Чернігів : Нац. ун-т "Чернігівський колегіум" імені Т. Г. Шевченка, 2021. 280 с. URL: <http://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi72/0052684.pdf>.
13. Теоретико-методичні засади судово-економічної експертизи : зб. доп. наук.-практ. семінару (м. Запоріжжя, 29 квітня 2016 року). Вип. 4 / за наук. ред. В. П. Гринь. Запоріжжя, 2016. 92 с.
14. Теорія та практика судової експертизи і криміналістики : зб. наук. пр. Вип. 17 / редкол.: О. М. Ключев, В. Ю. Шепітько (співголови) та ін.; відп. за вип. О. Ф. Дьяченко. Харків : Право, 2017. 512 с.
15. Теорія та практика судової експертизи і криміналістики : зб. наук. пр. Вип. 16 / редкол.: О. М. Ключев, В. Ю. Шепітько (співголови) та ін.; відп. за вип. О. Ф. Дьяченко. Харків : Право, 2016. 500 с.
16. Цимбал П. В., Сіренко О. В., Линник О. В., Антонюк А. Б. Актуальні питання судової експертизи (у питаннях та відповідях) : навч. посібник. Ірпінь : Університет ДФС України, 2019. 186 с. URL: <http://ebooks.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi66/00486666.pdf>.
17. Черезова І. О. Психологічна експертиза : навч. посіб. Бердянськ : БДПУ, 2018. 262 с. URL: <http://ebooks.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi61/0045003.pdf>.
18. Шепітько В. Ю., Коновалова В. О. Юридична психологія : підручник. Київ : Ін Юре, 2005. 422 с.
19. Юридична психологія : підручник / за заг. ред.: Л. І. Казміренко, Є. М. Моїсеєва. Київ : КНТ, 2007. 360 с.
20. Юридична психологія. Словник : навч. посіб. / кол. авт.: Д. О. Александров, В. Г. Андросюк, Л. І. Казміренко [та ін.]; за заг. ред.: Л. І. Казміренко, Є. М. Моїсеєва. Вид. 2-ге, уточнене та допов. Київ : КНТ, 2008. 224 с.

Додаткова

1. Актуальні проблеми психології в юридичній практиці : зб. наук. пр. студентів. Запоріжжя : ЗНУ, 2013. 90 с.
2. Бедь В. В. Юридична психологія : навч. посіб. / В. В. Бедь. Вид. 2-ге, стер. Львів : Новий світ - 2000, 2004. 375 с.
3. Бедь В. В. Юридична психологія : навч. посіб. 2-ге вид., допов. і перероб. Київ : МАУП, 2004. 436 с. URL: <http://ebooks.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi51/0039145.pdf>.
4. Бочелюк В. Й. Юридична психологія : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2010. 336 с. URL: <http://ebooks.znu.edu.ua/files/TSUL/0007536.pdf>.

14. Інформаційні ресурси

1. <http://psynet.narod.ru/tests/common.htm>
2. http://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Psihol/nemov3/index.php
3. <http://psylib.org.ua/books/beloo01/index.htm>
4. <http://psyberia.ru/work/diagnost>
5. http://www.koob.ru/psychodiagnostic_systems/
6. http://www.lib.eliseeva.com.ua/view_cat.php?cat=13